

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

ČESKÁ
ŠKOLNÍ
INSPEKCE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zpracování. Zavedení čtyř kategorií textového formátu nám umožňuje, aby byl onen stále poměrně malý počet úloh založených na tištěných textech, které vyžadují propojování informací podaných v různých formátech, resp. ve více různých textech, zařazen do kategorie *smíšeného textu*, resp. *souboru textů*.

Tabulka 1.3 Přibližné rozdělení úloh dle textového formátu v šetření PISA

Textový formát	% z celkového počtu úloh v PISA 2009: tištěné médium	% z celkového počtu úloh v PISA 2009: elektronické médium
Souvislý	60	10
Nesouvislý	30	10
Smíšený	5	10
Soubor textů	5	70
Celkem	100	100

V porovnání s tištěnými médii obsahuje testování čtení v elektronickém prostředí mnohem vyšší podíl úloh založených na souborech textů. Vzhledem k tomu, že je testování čtení elektronických textů zaměřené na texty s odkazy, budou se stimuly téměř ve všech částech testování skládat ze souboru textů a úlohy budou vyžadovat, aby si jejich řešitelé pročetli několik textů (kterými mohou být různé webové stránky či odlišné stránky na stejné webové adrese). V každé úloze bude přitom použito několik formátů, včetně prozaických odstavců, menu s nabídkou, diagramů a dalších grafických prvků. Pokud jde o proměnnou rozlišující textový formát, valná většina těchto textů se tak řadí mezi soubory textů. Jen relativně málo úloh na testování čtení elektronických textů vyžaduje zpracování konkrétních samostatných textů, ať již souvislých, nesouvislých nebo smíšených, a ty jsou pak adekvátně zařazeny.

TYP TEXTU

Jiným dělením textů je dělení podle typu textu: popis, vyprávění, výklad, diskuze, instrukce a transakce. V předchozích verzích koncepčního rámce pro čtenářské dovednosti tvořily tyto typy textu dílčí kategorie souvislého textového formátu. V současné nové verzi se připouští, že nesouvislé texty (a dílčí složky smíšených textů a souborů textů) bývají rovněž psány za účelem něco popsat, vyprávět, vyložit, o něčem diskutovat či instruovat.

Texty, tak jak se ve světě vyskytují, obvykle není snadné kategorizovat, protože při jejich psaní se autor obvykle neohlíží na pravidla pro typy textu a má tendenci přecházet v rámci jednoho textu do více kategorií. Např. kapitola v učebnici může obsahovat zčásti definice (výklad), zčásti vodítka, jak řešit určitý problém (instrukce), dále krátkou zprávu z historie toho, jak se došlo k tomuto řešení (vyprávění) a popis některých typických prvků, které jsou v řešení obsaženy (popis). V elektronických médiích je toto rozlišování ještě problematičtější. Zejména to platí pro prostředí webových stránek, kde vymezení toho, kde text začíná a kde končí, je samo o sobě sporné a jakákoliv stránka obvykle obsahuje nejen celou řadu typů textů, ale také různých výjevů, které mohou zahrnovat slova, vyobrazení, animace, video a zvukové nahrávky. Přesto však je v testování, jakým je PISA, užitečné třídit texty dle typu, a sice na základě převládajících charakteristik textu, aby bylo zaručeno, že výzkumný nástroj obsahuje vzorky různých textů, které zastupují různé druhy čtení.

Následující klasifikace textů užívaná v šetření PISA vychází z Werlichova díla (1976).